Regioonide komitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega luuakse terviklik tegevuskava elukestva õppe valdkonnas"

(2005/C 164/07)

REGIOONIDE KOMITEE

Võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse ettepanekut, mis käsitleb terviklikku tegevuskava elukestva õppe valdkonnas (KOM(2004) 474 lõplik — 2004/0153 (COD));

võttes arvesse Euroopa Komisjoni 15.07.04 otsust konsulteerida regioonide komiteega selles küsimuses vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 265 lõikele 1 ja artiklile 149;

võttes arvesse tema presidendi 5. aprilli 2004. a otsust teha sellekohase arvamuse koostamine ülesandeks kultuuri- ja hariduskomisjonile;

võttes arvesse kultuuri- ja hariduskomisjoni poolt 7. detsember 2004 vastu võetud arvamuse eelnõud (CdR 258/2004 rev.2) (raportöör: pr Christina Tallberg, Stockholmi läänivalitsuse liige (SE/PES));

ning arvestades järgmist:

komisjoni teatis "Üld- ja kutsehariduspro grammide uus põlvkond pärast 2006.aastat" (KOM(2004) 156 (lõplik))

komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile "Meie ühise tuleviku ülesehitamine: laienenud Euroopa Liidu poliitilised väljakutsed ja eelarvevahendid 2007 — 2013", (KOM(2004) 101);

Võttis ühehäälselt oma 58. plenaaristungil, mis toimus 23. ja 24. veebruaril 2005 (23. veebruari istung) vastu käesoleva arvamuse:

Üldine taust

Komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse kohta, mis käsitleb tervikliku tegevusprogrammi koostamist elukestva õppe valdkonnas, mis hõlmab mõningaid valdkonnaspetsiifilisi programme/kavasid. Elukestva õppe terviklik programm põhineb käimasolevatel programmidel Sokrates, Leonardo da Vinci ja E-õppimine, algatusel EUROPASS ning erinevatel tegevustel, mida finantseeritakse ühenduse tegevusprogrammi raamides.

Ettepanek puudutab põhiliselt küsimusi, mis on olulised kohalikule ja regionaalsele poliitikale, niisiis rohujuure tasandile, ja mis pakuvad seega suurt huvi regioonide komiteele. Komisjoni ettepanekus käsitletakse aga peaaegu eranditult Euroopa ja siseriiklikku tasandit. Komisjoni teatis sisaldab vaid ülimalt väheseid viiteid kohalikule ja regionaalsele tasandile ning nende osalemise tähendusele tegevusprogrammi arendamisel ja elluviimisel Euroopas.

Eurostati andmetel ei kajastu keskmiselt 19,9 % EL kodanikest vanuses 18 kuni 24 aastat koolitusstatistikas (2001) ja 20-30 % koolist lahkujatest ei saa mingit täiendavat koolitust ei üld- ega kutsehariduse vallas.

EL-15 ja veel 14 Euroopa riigi haridusministrid konstateerisid Bologna avalduses (19. juuni 1999), et Euroopa kõrgharidus peab omandama maailmas atraktiivsuse, mis vastab Euroopa kultuuri ja teaduse kõrgele tasemele.

Kooskõlas Lissabonis toimunud Ülemkogu kohtumise otsustega (märts 2000) tehti Feiras toimunud Ülemkogu kohtumisel liikmesriikidele, nõukogule ja komisjonile ülesandeks kehtestada strateegiaid ja praktilisi meetmeid, mis soodustaksid kõigi inimeste elukestvat õpet.

Seepeale esitas komisjon "Elukestva õppe märgukirja", millega ta soovis algatada üle-euroopalist diskussiooni elukestva õppe realiseerimise ulatusliku strateegia üle nii üksikisiku kui institutsioonide tasandil avaliku ja eraelu kõigis valdkondades. Euroopa õppesüsteemide vaatlemisel asetatakse selles rõhk individuaalsele õppele.

Euroopa kõrgkooliharidusega tegelevad ministrid rõhutasid oma kohtumisel Prahas (19. mail 2001) muuhulgas, et Euroopa kõrgharidus tuleb muuta nii Euroopast kui ka muudest maailmajagudest pärit tudengitele atraktiivsemaks.

Ülemkogu Stockholmi kohtumisel 2001. a. märtsis lepiti kokku konkreetsed tulevikueesmärgid seoses üld- ja kutseharidussüsteemidega Euroopas. Ülemkogu luges tööprogrammi "Üld- ja kutseharidus 2010" esmatähtsateks tegevusvaldkondadeks juurdepääsu juhendamisele, teenuste kvaliteedi tagamise, juhendamise tähtsuse inimressursi arendamisel ja juhendamise seoses mobiilsuse kasvuga õpingute või töö alustamiseks Euroopas. Oma Barcelona kohtumisel (2002) formuleeris Ülemkogu tööprogrammi nende eesmärkide saavutamiseks.

Kõnealune ettepanek on jätk komisjoni teatisele Euroopa Parlamendile ja nõukogule koostöö tugevdamise kohta kolmandate riikidega kõrghariduse valdkonnas (KOM(2001) 385 lõplik)).

Valges raamatus "Uus hoog Euroopa noortele" selgitatakse,, et noored inimesed vajavad paindlikku juhendamis- ja nõustamissüsteemi, mis oleks neile abiks pideval juurdepääsul elukestvale ja kõiki valdkondi hõlmavale õppele.

2002. aastal võttis komisjon vastu otsuse muuta Euroopa Elukestva Õppe Ruum reaalsuseks. Selle konkreetse tulemusena lõi komisjon koostöös regioonide komiteega R3L-algatuse ("Elukestva õppe regionaalsed võrgustikud"). Selles projektis osalevad 17 võrgustikus 120 regiooni, mis peaksid välja töötama laiaulatuslikud strateegiad elukestva õppe jaoks.

Oma teatises, mis käsitleb EL üld- ja kutsehariduse programme pärast 2006. aastat, tutvustab komisjon oma plaane ühenduse uute programmide osas. Terviklik programm, mis käsitleb riikidevahelist mobiilsust ja koostööd elukestva õppe valdkonnas EL, EMP, EFTA ja kandidaatriikides, peaks hõlmama nii üld- kui ja kutsealast haridust ja täiendõpet.

Nõukogu ja komisjoni ühises vahearuandes "Üld- ja kutseharidus 2010" kirjeldatakse kiireloomulisi reforme Lissaboni strateegia ellurakendamisel ja tõstetakse esile kolme prioriteetset ala: reformide ja investeeringute koondamine teadmistepõhise ühiskonna jaoks tähtsaimatele valdkondadele, elukestva õppe reaalsuseks muutmine ning üld- ja kutsehariduse Euroopa loomine. Järgmine vahearuanne esitatakse 2006. aastal.

Novembris 2004 esitas Lissaboni strateegia vahehindamise kõrgetasemelise töörühma esimees Wim Kok aruande strateegia poolt saavutatud tulemuste kohta. Aruande ühe järelduse kohaselt on püsistatud eesmärkide saavutamiseks tehtud edusammud liialt aeglased. Antud kontekstis tuleb vaadelda ka tervikliku tegevuskava koostamise ettepanekut elukestva õppe valdkonnas. Kohaliku ja regionaalse tasandi käsutuses on arvukalt võimalusi, et anda oma panus eesmärkide saavutamiseks haridusvaldkonnas.

Regioonide komitee on erinevates kontekstides viidanud sellele, et elukestva õppe edendamine peab olema tugevalt fikseeritud kohalikul ja regionaalsel tasandil. Lähtudes antud teema tähendusest meie ühiskonna ülesehitamisele kohalikul ja regionaalsel tasandil, soovib regioonide komitee osaleda aktiivselt elukestva õppe arendamisel ja edendamisel.

Ettepaneku sisu

Programmi koostisosad

Uus reeglistik sisaldab uut terviklikku haridusprogrammi, tagamaks mobiilsust, koostööprojekte ja võrgustike loomist elukestva õppe tarbeks. Ta koosneb järgmistest komponentidest:

1. **Sektoraalsed programmid**:
   - **Comenius,** mis keskendub üldharidusele kuni keskkooli kõrgema tasemeni (viimane kaasa arvatud),
   - **Erasmus**, mis tegeleb üldise ja rakendusliku kõrgharidusega,
   - **Leonardo da Vinci,** mis keskendub kutsehariduse kõigile muudele aspektidele
   - **Grundtvig**, mis tegeleb täiskasvanute koolitusega.
2. **Üldine ehk ristlõikeprogramm** järgmise nelja peamise tegevusega:
   - üle-euroopaline koostöö elukestva õppe meetmete toetamisel;
   - erilise tähelepanu pööramine keeleõppele;
   - õppimise toetamine info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil, kui need ei lange üksikprogrammide alla;
   - tulemuste parem levitamine.
3. **Jean Monnet**' programm, mis toetab tegevusi Euroopa integratsiooni alal ning Euroopa institutsioone ja ühendusi üld- ja kutsehariduse vallas.

Eesmärkide tase

Kogu elukestva üld- ja kutsehariduse programmi toetamiseks on ette nähtud seitsme aasta pikkuseks perioodiks orienteeruv summa 13,620 miljardit eurot. Eelarvevahendid jagatakse **nelja põhieesmärgi** vahel, mis sisalduvad ka perioodi 2007-2013 eelarvekavas.

Üldine eesmärk, mille saavutamisele elukestev õpe peab kaasa aitama, on EL edasiarendamine tänapäevaseks teadmistepõhiseks ühiskonnaks. Selleks seatakse järgmised etapiviisilised eesmärgid:

— Iga kahekümnenda õpilase osalemine programmi Comenius tegevuses 2007-2013;

— 3 miljoni tudengi osalemine programmis Erasmus aastaks 2011;

— 150 000 praktikandi osalemine programmis Leonardo aastaks 2013;

— aastas 25 000 osalejat programmi Grundtvig tegevuses aastaks 2013.

Regioonide komitee seisukohad

1. Regioonide komitee tervitab Euroopa Komisjoni ettepanekut ühendada EL haridusprogrammid elukestva õppe tervikliku tegevusprogrammi alla. Ta peab seda oluliseks panuseks jõupingutustesse mobiliseerida kõik asjakohased huvigrupid, et tuua kaasa kiireid muutusi üld- ja kutseharidussüsteemides, täita uue teadmistepõhise majanduse nõudmisi ja saavutada EL eesmärk anda inimestele rohkem osalemisvõimalusi ja vastutust ühiskondlikus elus.

2. Komitee on juba ka varem viidanud elukestva õppe strateegia tähtsusele ja sooviks aktiivselt kaasa aidata sellele, et terviklik programm oleks tõhus ja aitaks märgatavalt kaasa demokraatia arengule ja heaolu tõusule.

2a. Regioonide komitee 10. aastapäeva pidustuste raames leidis 17. ja 18. novembril 2004 aset "Youth Debate". Noorsooorganisatsioonide esindajad nimetasid tähtsaks eesmärgiks seda, et kõigil õpilastel oleks võimalus osaleda vahetusprogrammides, et saada rohkem teada teiste kultuuride, keelte ja Euroopa Liidu kohta. Komitee peab nüüd väljapakutud programmi mahtu sammuks õiges suunas ja ühineb noorsooorganisatsioonide esindajate poolt esitatud pikaajalise eesmärgiga

3. Lissabonis toimunud Ülemkogu kohtumisel öeldi selgelt, et üld- ja kutseharidus on määrava tähtsusega selleks, et EL tuleks toime selle väljakutsega ja võimaldaks kõigil inimestel teadmistepõhises ühiskonnas osaleda, sest nii saaks EL rakendada oma täit potentsiaali. Haridusmeetmete abil tuleb soodustada teadmiste omandamise ja teadmiste laiendamise erinevaid vorme, toetamaks efektiivsemalt suuremat arvu inimesi.

Kohaliku ja regionaalse tasandi keskne tähtsus

4. Kogu ELs täidavad kohalikud ja regionaalsed omavalitsused funktsiooni, mis on selles teatises käsitletud valdkondade jaoks keskse tähtsusega.

5. Paljudes Euroopa riikides kuulub üldharidus, kutseharidus ja täiskasvanute koolitus peamiselt kohalike ja regionaalsete omavalitsuste pädevusse. Nende tasandil otsustatakse haridusmeetmete üle ja viiakse neid ellu. Lisaks on kohalik ja regionaalne tasand osaks sotsiaalsest partnerlusest, see koordineerib kohalikku ja regionaalset arengut ning selle kasvu ning on seega väga huvitatud tööjõu oskuste arendamisest.

6. Lisaks on kohaliku ja regionaalse tasandi kanda sotsiaalteenused ja see kannab vastutust kõigi kodanike — laste, täiskasvanute ja vanurite heaolu eest. Kohaliku ja regionaalse tasandi täiendav ülesanne seisneb hoolitsemises selle eest, et kaitset vajavad isikud oleksid ühiskonna osaks ja oleksid kaasatud ühiskonda, eelkõige mis puudutab füüsiliste või vaimsete puuetega inimesi. Lisaks on kohalikud ja regionaalsed omavalitsused tegevad tööandjana ja on seega otseselt huvitatud oma töötajate oskuste parandamisest.

7. Euroopa haridusteemaliste küsimuste käsitlemine kohalikul ja regionaalsel tasandil sisaldab ka väga olulist demokraatlikku aspekti — osaleda demokraatlikus ühiskonnas, end selle raames arendada ja muutuda demokraatia kandjaks.

8. Ainulaadne positsioon on kohalikel ja regionaalsetel omavalitsustel seal, kus on tegemist sotsiaalpartnerite ning täiend- ja põhiharidusasutustega konstruktiivsete partnerlussuhete sõlmimisega, et kohandada üld- ja kutsehariduse võimaluste pakkumist spetsiifilistele kohalikele oludele ja vajadustele.

9. Erinevatel regionaalsetel ja kohalikel koostööprojektidel on oluline osatähtsus seoses majanduskasvu ja arenduse soodustamisega.

10. Üldhariduse ja kutseõppe programmid võimaldavad ELil jõuda igal aastal otse arvukate kodanikeni, sellist ulatuslikku mõju ei ole mitte ühelgi teisel ühiskondlikul tegevusel. Lisaks toetavad antud programmid ELi üldharidus- ja kutseõppeprogrammide moderniseerimist ja annavad kodanikele motivatsiooni täiendõppeks. Arvestades kohalike ja regionaalsete tasandite ülesandeid peavad regionaalsed huvigrupid olema haridusteemaliste programmide tähtsaks sihtgrupiks.

11. Elukestva õppe levitamise ja arendamise suurepäraseks näiteks Euroopa Komisjoni ja RK poolt ellu kutsutud on R3L-algatus ("Elukestva õppe regionaalsed võrgustikud"). Komitee loodab, et tulevikus tekib peale selle regionaalse arengu koostöö algatuse veel mitmeid samalaadseid algatusi, mis annaksid olulise ja aktiivse panuse Euroopa lõimumise soodustamiseks rohujuure tasandil.

12. Kohalik ja regionaalne tasand tuleb varajases staadiumis kaasata hariduspoliitilistesse programmidesse. Nende roll ei tohi piirduda saavutatud tulemuste passiivse vastuvõtjana programmi lõppjärgus.

Elukestva õppe kontseptsiooni osatähtsus terviklik programmis

13. Elukestva õppe kontseptsioon on rajatud sellele, et selle raskuskese asetseb enam õppimisel kui õpetamisel ning enam teadmiste järele janunemisel ja üksikisiku võimetel kui formaalsel haridussüsteemil.

14. See kontseptsioon ulatub lasteaiast kuni täiskasvanute koolituseni ja arvestab erinevaid õppe- ja haridusvorme. Oluline on, et see üldine kontseptsioon läbiks punase joonena nii terviklikku tegevuskava kui ka sektorispetsiifilisi programme.

15. Teadmiste parandamine Euroopa kultuuri mitmekesisusest ja väärtusest peab olema kõigi üksikute programmide, mitte ainult programmi Comenius ülesandeks.

16. Majanduslikust, sotsiaalsest ja ökoloogilisest seisukohast jätkusuutliku arengu tähtsus peab olema elukestva õppe kontseptsiooni aspekt, mis peab kajastuma ka ühistes eesmärkides.

17. Komisjoni märgukiri fikseerib seetõttu samuti, et hariduse ja praktilise õppe süsteemid tuleb kaasata elukestva õppe konteksti. Komisjon on juba varem öelnud, et koostatav terviklik programm peaks hõlmama nii teoreetilist kui ka kutseharidust. Regioonide komitee suhtub sellesse positiivselt, sest siiani mõjus ebasoodsalt see, et senised programmid Sokrates ja Leonardo hõlmasid erinevaid tingimusi ja seega ka erinevaid meetodeid.

18. Fakt, et kutsekooliharidus kuulub praegu Leonardo alla ja rakenduslik kõrgharidus Eramuse alla, annab omakorda tunnistust vajadusest, et tuleb toetada valdkonnaüleseid programme.

19. Regioonide komitee soovib toonitada, et ilmtingimata on vajalik erinevate sektorispetsiifiliste programmide piiramatu koostöö. Elukestva õppe programmi raamides peavad oma koha leidma nii "horisontaalsed" kui ka "vertikaalsed" programmid. Komitee tõdeb, et kavandatud programmistruktuur on niisugusele avatud sektoritevahelisele koostööle avatud.

20. Komitee arvamuse kohaselt ei ole vaja mitte ainult avatust, vaid ka selget *püüdlust* tihedama koostöö suunas üksikute programmide vahel. See oleks kooskõlas perspektiiviga, mis on omane ka EL elukestva õppe strateegiale.

Oskustega seotud aktuaalsete vajaduste arvestamine

21. Kutsehariduses on aja jooksul toimunud suured muutused. Elukestvale õppele suunatud kutseõppe raames võidavad üha enam tähendust mõisted haridus ja teadmine. Tänapäeva tööturul tõuseb järjest nõudmiste tase, näiteks keeleoskuste osas.

22. Samuti on kutsehariduses olulised faktorid vastutustunne, valmidus meeskonnatööks, oskus ümber käia omaealiste ja täiskasvanutega, loomingulisus, terviklikkuse tajumine ja hoolsus. Ettevõtlikkus, kodanikujulgus, väljaastumine võrdõiguslikkuse eest ning rassismi ja välismaalastevaenulikkuse vastu on samuti näited "üldiste" elementide kohta, mis moodustavad kutsehariduse olulise osa. Terviklik programmi üksikute eesmärkide seas leiduvad RK rõõmuks nii mitmedki neist omadustest.

23. Üldharidus peab omalt poolt olema rohkem orienteeritud tööelule ja tulevasele töötajastaatusele, mida saavutatakse näiteks koostöö kaudu ettevõtetega, projektitöö ja praktiseerivate ametiesindajate rakendamise kaudu õppetöös.

24. Komitee on arvamusel, et kõrghariduse programm saab siin kasulikke impulsse anda. See on regionaalse arengu väga tähtis eeldus.

25. Arengule on väga olulised ka *väiksed ja keskmise suurusega ettevõtted*. Neis töötavatel inimestel ei ole sageli kõrgemat haridust. Koolitraditsioonid on siin erinevad. Seetõttu on tähtis programmi raames toetada ka neid töötajaid, kellel on lüngad põhi- ja keskhariduses. Tuleb kaaluda, kuidas saaks haridust ja teadmiste täiendamist nii parandada, et ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete töötajad sellest kasu saaksid.

26. Peale selle tuleb välja selgitada, kuidas oleks võimalik programmi kohandada paindlikult poliitiliste eesmärkide ja vajadustega, mis tema teostamise ajal täiesti muutuda võivad.

27. Lisaks sellele rõhutab komitee vajadust, et vahendite jagamine üksikute programmide vahel peab toimuma pidevas kooskõlas tervikliku programmi eelarve ja eesmärkidega. See puudutab ka üksikute programmide osatähtsuse muutumist ja ümberjagamise võimalusi, et saaks paremini toetada õpilasvahetuse võimalusi ka nende õpilaste puhul, kelle haridustee on olnud lühike.

Nõudmised osalejatele

28. Euroopa Parlament viitas hiljuti sellele, et vahetusüliõpilastele eraldatavad ebapiisavad rahalised toetused on tinginud selle, et vahetusprogrammides on saanud osaleda vaid hästikindlustatud peredest pärit üliõpilased. Seega on tähtis, et liikmesriigid garanteeriksid üliõpilastele reaalse võimaluse osaleda vahetusprogrammides ja tagaksid, et üliõpilased — vastavalt taotluse esitaja majanduslikule olukorrale — saaksid ka tegelikult toetust.

29. Üks RK jaoks väga oluline küsimus, mille puhul elukestva õppe terviklik programm rohkem mõjule pääseda saab, on sotsiaalne integratsioon. See puudutab suuri, heterogeenseid õpilaste gruppe, kes õpiraskuste, sotsiaalsete probleemide ja tõrjutuse tõttu või põhjusel, et nad kasvavad üles võõral maal võõras kultuurikeskkonnas, erinevat liiki abi vajavad. Praegusel ajal valitseb probleem, et paljud ebapiisavate baasteadmistega noored katkestavad või lõpetavad õpingud. Peab leiduma võimalusi toetada metoodilist haridust ja teadmiste vahendamist ning aidata neid noori inimesi sobivate meetmetega nende arengus.

30. See probleem on nii oluline, et ta peab programmi eesmärkides olema selgelt väljendatud ja et vastavad võimalused peavad olema ette nähtud EL programmis, siseriiklikes programmides ning kohalikes ja regionaalsetes programmides. "*Second hand schools*", mis toetavad metoodilist haridust, teadmiste vahendamist ja praktiliste oskuste omandamist, on hea näide Euroopa võrgustiku kohta selles vaimus.

31. Puuetega õpilastele tuleb luua reaalsed võimalused terviklikus programmis osalemiseks.

32. Seoses täiskasvanute osalemisega vahetusprogrammis tuleb jälgida ka võrdõiguslikkuse aspekte, et mehed ja naised saaksid osaleda võrdsel määral. See kehtib eriti töötajate kohta, kes tahavad omandada uut kvalifikatsiooni.

Väljaspool EL asuvate naaberriikide kaasamine

33. Regioonide komitee tervitab ka kavatsust kaasata tegevuskavasse ühendusse mitte kuuluvad kolmandad riigid. Sellega seoses tuleb loomulikult viidata Euroopa Parlamendi teatise "Laiem Euroopa: Naabrus." selgitusele. Tänu niisugustele kontaktidele pandi varem alus koostööle kohalikul ja regionaalsel tasandil ning need kontaktid võimaldasid ette valmistada pinda uute suhete jaoks maadega, kes astusid mõne aja eest Euroopa Liidu liikmeteks. Komitee peab iseenesestmõistetavaks sellise töö jätkamist ja uute maadega suhete edasist arendamist kohalikul ja regionaalsel tasandil.

Vastutusalade jagamine

34. Regioonide komitee toonitab vajadust tõmmata selge piir ELi ja liikmesriikide kohustuste vahele programmi töös. Liikmesriigid peaksid nii suurel määral kui võimalik vastutama praktilise poole eest. Selle ettevõtmise edukuse eeldus on detsentraliseeritud struktuur, mille raames ka kohalik ja regionaalne tasand peab mängima aktiivset rolli.

35. ELi tasandil tuleb — vastavalt komisjoni ettepanekule – reguleerida küsimused, mis puudutavad tegevusprogrammi eesmärke, selle üldraamistikku ja üldpilti, rakendamist ja teisi strateegilisi küsimusi ning ka järelkontrolli ja hindamist. Ühenduse ülesandeks on ka rakendamisega seotud küsimused, edukate rakendamisvormide väljaselgitamine ja levitamine. Kohalik ja regionaalne tasand peavad uute programmide rakendamise, kindlustamise ja levitamise juures omandama olulise rolli.

36. Põhimõtteliselt tuleks vältida otsustamisprotseduure, mis nõuavad teemade käsitlemist kahel tasandil.

Märkused tervikliku programmi üksikute osade kohta

37. Regioonide komitee peab kavandatavat terviklikku programmi koos sellega seonduvate kõrgete eesmärkidega mobiilsuse ja koostöö ning projekti- ja võrgustikutöö edendamiseks Euroopas väga oluliseks.

38. Kohaliku ja regionaalse tasandi jaoks on ***mobiilsusprogrammid*** väga olulised. Tihti on just väikesed, riiklikul tasandil loodud mobiilsusprogrammid need, millel on otsustav mõju ja mis aitavad edendada euroopaliku mõtteviisi, liidu aktiivse kodakondsuse ja demokraatia ideid.. Oluline on, et programmid pakuksid ruumi avatusele ja kogemuste vahetamisele. Sel viisil lihtsustatakse teadmiste edastamist ja rakendamist. Antud töö aluseks on vastastikune õppimine.

39. Mobiilsusprogrammide raamides peab ka pärast nende lõppu soodustama riiklikul, regionaalsel ja kohalikul tasandil valmisolekut jätkuvaks mobiilsuseks, et kasutada ka edaspidi ära loodud struktuure ja kontakte. Programmid peavad aitama kaasa takistuste kõrvaldamisele ja täiendava vahetuse edendamisele, nii et see muutuks tavalise töö koostisosaks. Liikmesriikide erinevates hariduse finantseerimise süsteemides tuleks ette näha võimalus osaliselt mõnes teises liikmesriigis õppimiseks.

40. Elukestva õppe strateegia raames on eriti oluline kasutada ära ***arendusprogrammide*** tulemusena loodud teadmiste pagasit, näiteks ekspertide kogunemisi ja muid taolisi projekte, mille raamides hinnatakse erinevaid õppevorme. Seoses arendusprogrammide suure tähtsusega, peaks teatud tingimustel olema võimalik muuta selle suunda programmi kestvuse ajal.

41. Regioonide komitee usub, et väljapakutud ristlõikeprogramm saab olema väga oluline ühtekuuluvusfaktori ning ka analüüside ja poliitika kujundamise seisukohast. Täiendavad olulised ülesanded on uute projektide ja võrgustike loomine ning uute protsesside toetamine ELi täiendõppealase vajaduse katmiseks. Lähtuvalt kohaliku ja regionaalse tasandi olulisest rollist üldhariduse ja kutseõppe vallas tuleb seepärast luua seos antud tegevuse ja regioonide komitee vahel.

42. ***Jean Monnet*** programm hakkab mängima strateegilist rolli Euroopa lõimumise protsessis kõrgkoolide ja teadustöö alal.

Komitee

43. Komitee, mida komisjon vastavalt ettepaneku artiklile 10 peab toetama, peab RK nägemuse kohaselt tegelema järgmiste küsimustega:

— eesmärkide seadmine ja poliitika kujundamine;

— programmi järjepidev toetamine ja ühiste eesmärkide rõhutamine terviklikus programmis;

— EL elukestva õppe strateegiate efektiivne arvestamine erinevates projektides

Nimetatud komitee peab hoolitsema selle eest, et üksikute programmide vahele ei tekiks barjääre, vaid et toimuks koostöö. Lisaks tuleb tulevikus edasise töö raamides panna alus RK ja antud komitee vahelisele koostööle.

Programmi ulatus

44. Regioonide komitee tervitab programmi kvantitatiivseid eesmärke, mis tähendab mobiilsusprogrammide kolmekordistumist. Seejuures on tegu väga auahnete eesmärkidega, mis aitavad kaasa ühenduse ja ELi ühtekuuluvuse tugevdamisele. Kvantitatiivsete eesmärkide poole pürgimine ei tohi aga toimuda programmide kvaliteedi arvelt.

Haldustöö lihtsustamine

45. RK tervitab ka finantseerimissüsteemi lihtsustamist (kindlasummalised toetused, tariifid kuluühiku kohta). Ta on juba varem viidanud sellele, et bürokraatlikud menetlused vähendavad taotluste arvu. Paljud loobuvadki osalemisest, kuna pelgavad keerulist menetlust. RK arvates peavad haldus- ja aruandlusnõuded olema proportsionaalses suhtes rahasumma suurusega. Väiksemate projektide puhul ei ole nõutav nii ulatuslik ja töömahukas kontroll nagu suurte projektide puhul.

46. Samas soovib komitee juhtida tähelepanu sellele, et programmis osalemise eeldused ja võimalused võivad erineda, mis mõjutab kulude suurust. See võib näiteks tuleneda sellest, et isik ei ole (enam) harjunud õppima, tal on puuded, tal ei ole võimalusi reisi- ja elamiskulude finantseerimiseks või siis on tegu regioonispetsiifiliste probleemidega.

Nimetused

47. Regioonide komitee viitab lisaks sellele, et uue programmi ja tema osade puhul tuleb kasutada üheselt mõistetavaid, funktsionaalseid nimetusi, mis on selged ja arusaadavad kõigis Euroopa keeltes, nii et oleks arusaadav, millest on jutt. Nimetused nagu "terviklik programm või üldine/ristlõikeprogramm" võivad tekitada segadust ja arusaamatusi.

48. Peaks olema arusaadav, et "terviklik programm" ühendab kõik algatused, samas kui Comenius, Leonardo, Erasmus ja Grundtvig ja Jean Monnet' programm on selle terviku osaks. Peaks olema äratuntav, et ristlõikeprogrammil on strateegiline, katusefunktsioon. RK arvates tuleb seda küsimust käsitleda erilise hoolikusega.

Subsidiaarsus ja proportsionaalsus

49. Programm lisandub regionaalsetele ja kohalikele meetmetele. Kavandatud õiguslik alus pakub selleks võimalusi. Programm hakkab kõigepealt tegelema nende tegevusvaldkondadega, kus liikmesriikidel ainupädevus puudub. Ta ei ole suunatud haridussüsteemi struktuursetele ja sisulistele muutustele, vaid keskendub valdkondadele, kus ühenduse tasandil tegutsemine annab lisaväärtuse. Seoses proportsionaalsusega tuleb tagada, et programmi menetlusviis oleks võimalikult lihtne.

Regioonide komitee soovitused

1. Kohalikku ja regionaalset tasandit tuleb aegsasti kõigisse terviklik programmiga seonduvatesse töödesse kaasata.

2. Kohalikud ja regionaalsed huvigrupid peavad olema tähtsaks sihtgrupiks meetmetele, mis teenivad üldises mõttes EL edasise arengu ja integratsiooni ja eelkõige haridusteemaliste programmide läbiviimise huve.

3. Mitteformaalsel ja informaalsel õppel peab programmis olema suurem osakaal.

4. Et vältida eristamisprobleeme ja kahjustusi, tuleks püüda tervikliku programmi üksikutele osadele juurdepääsu sätted koondada võimalikult ühte artiklisse (*vastavalt ettepaneku artikkel 4*) ja ühtlasi formuleerida spetsiifilisi juurdepääsureegleid programmidele Comenius, Erasmus, Leonardi da Vinci ja Grundtvig lühemalt.

5. Samasugune avatus peab kehtima ka üksikute programmide kavandatud finantsraamistiku ülesehituse kohta.

6. Programmi kestel tuleb teadlikult tugevdada sidet põhi- ja kõrghariduse, üld- ja kutsehariduse ning formaalse, informaalse ja mitteformaalse hariduse vahel.

7. EL elukestva õppe strateegia peab terviklikus programmis ja tema üksikutes osades selgemalt väljenduma.

8. Kohalik ja regionaalne tasand peavad terviklik programmi ja tema üksikute osade rakendamise, kindlustamise ja levitamise juures omandama olulise rolli.

9. RK soovib nende küsimuste ühenduse tasandil käsitlemise abil saadavate tulemuste leidmises, levitamises ja arutamises aktiivselt osaleda.

10. Ristlõikeprogrammil on uute projektide arenduse ja meetmete kujundamises strateegiline ja koordineeriv funktsioon, kuna ta kujutab endast analüüsivõrgustikku ja panust EL koolitusvajaduse katmise uutesse mehhanismidesse. Lähtuvalt kohaliku ja regionaalse tasandi olulisest rollist üldhariduse ja kutseõppe vallas tuleb seepärast luua seos antud tegevuse ja regioonide komitee vahel.

Brüssel, 23. veebruar 2005

Regioonide komitee

president

Peter STRAUB